

Asia: VN/1193/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Hallituksen esitys ehdottaa muutoksia Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin sekä useisiin siihen liittyviin lakeihin, kuten verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin, työtapaturma- ja ammattitautilakiin, työntekijän eläkelakiin ja liikenteen palveluista annettuun lakiin. Tavoitteena on parantaa harmaan talouden torjuntaa ja vahvistaa viranomaisten tiedonsaantioikeuksia.

Keskeiset ehdotuksia ovat 1) Selvitysyksikön toimialan laajennus koskemaan myös luonnollisia henkilöitä, ei vain organisaatiohenkilöitä, 2) Ilmiöselvityksen tiedon käyttöalan laajentaminen, jotta tietoja voidaan hyödyntää useammissa selvityksissä, 3) Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoituksen laajentaminen, erityisesti esitutkintaviranomaisten käyttöön rikosten paljastamisen tukemiseksi, 4) Tiedon säilytysajan pidentäminen selvitystietojärjestelmässä sekä 5) Viranomaisten tiedonsaannin ja tietojenkäsittelyn automatisoinnin kehittäminen.

Lakiehdotuksen vaikutukset voidaan jakaa taloudellisiin, viranomaisten toimintaan liittyviin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Taloudellisia vaikutuksia tulee mm. muutoksista aiheutuvista päivityksistä selvitystietojärjestelmiin. Verohallinto aikoo kattaa kustannukset nykyisistä määrärahoista, mikä tarkoittaa säästöjen hakemista muista toiminnoista. Verohallinto arvioi, että muutokset eivät edellytä henkilöresurssien lisäämistä, koska prosessit ovat pitkälti automatisoituja. Harmaan talouden torjunnan tehostaminen vaatii kuitenkin aina resurssien lisäämistä torjuntatoimiin, jotta ne toimivat kunnolla. STTK:n mielestä tulisi varata määrärahat verohallintoon muutostöitä varten, eikä hakea vastaavia säästöjä muista verohallinnon toiminnoista.

Ehdotetut muutokset parantavat viranomaisten mahdollisuuksia tunnistaa ja torjua harmaata taloutta laajentamalla tietojen käyttöä.

Muutokset mahdollistavat yksilöihin kohdistuvat ilmiöselvitykset, kuten pimeää palkkaa saavien työntekijöiden tarkastelun.

Myös esitutkintaviranomaiset saavat paremmat työkalut rikosten paljastamiseen, kun nykyiset rajoitteet velvoitteidenhoitoselvitysten käytöstä poistuvat.

Yhteiskunnallisista vaikutuksista tärkein on harmaan talouden torjunnan ja ennaltaehkäisyn tehostuminen. Myönteistä on myös se, että kehitetään digitalisaatiota viranomaisten välisessä tietojenvaihdossa, mikä voi nopeuttaa ja parantaa harmaan talouden valvontaa. Sen sijaan ehdotetut muutokset lisäävät tietosuojaan ja yksityisyydensuojaan liittyviä riskejä, koska yhä useamman luonnollisen henkilön tietoja käsiteltäisiin harmaan talouden selvittämiseksi.

STTK näkee, että kokonaisuutena ehdotetut muutokset tehostavat harmaan talouden torjuntaa ja ovat kannatettavia.

Lisätietoja STTK:ssa:

Seppo Nevalainen, ekonomisti

Gylling Päivi
STTK ry.